

Sèrie 3

CRITERIS GENERALS

Pregunta 1

S'ha de desenvolupar una de les dues qüestions proposades.

La pregunta val 5 punts que es distribueixen de la següent manera:

3 per als continguts, i

2 per a la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs.

Avaluació dels continguts (3 punts):

No es tracta que l'examinand resolgui la qüestió amb respostes disperses sinó que elabori la seva resposta en forma de tema. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte no indicat expressament en l'enunciat o el text proposat en una de les qüestions, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Avaluació de la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs (2 punts):

Es valorarà la claredat de l'escriptura, la pertinença de les idees i la capacitat d'establir relacions entre les diferents qüestions proposades.

Pregunta 2

S'ha de desenvolupar un dels dos comentaris proposats

El comentari de text es podrà puntuar amb cinc punts, distribuïts de la següent manera:

3 per als continguts, i

2 per als aspectes metodològics del comentari.

Avaluació dels continguts (3 punts):

El comentari de l'examinand no cal que se centri exclusivament en els aspectes assenyalats en l'enunciat, però els ha de tenir en compte; per tant, cada un d'aquests aspectes que no es resolgui en el redactat no sumarà la puntuació que li correspon. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte del text proposat, no indicat expressament a l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Aspectes metodològics del comentari (2 punts):

Es tracta d'avaluar la capacitat d'argumentació, l'ordenació de les idees, la coherència del discurs, la capacitat expressiva que demostrï l'examinand i, en general, els aspectes propis de la redacció. Un dels dos punts s'assigna al que és pròpiament metodologia de comentari (capacitat d'anàlisi del text, saber-ne extreure les idees de forma argumentada, establir vincles amb altres elements de l'obra i demostrar els coneixements dels aspectes retòrics de l'obra: mètrica, figures estilístiques, genres, etc.). No s'ha de valorar negativament una estructuració excessivament escolar (context, tema, estructura...). El que cal valorar negativament és que l'examinand prescindeixi de comentar el text i el prengui com a pretext per a una acumulació d'idees sense cap lligam amb el fragment proposat.

L'altre punt s'assigna als aspectes de redacció del comentari: fluïdesa, adequació del vocabulari, claredat en la redacció i puntuació.

No cal una nota específica per a cada un d'aquests dos aspectes. Les indicacions anteriors no són més que una pauta, que el corrector sabrà utilitzar prou per a establir la puntuació entre zero i dos punts.

Reducció per errors de llengua

- La reducció de nota ha de respondre a una valoració global dels errors comesos.
- Es restarà un punt de l'examen si hi ha errors greus d'ortografia, frases agramaticals, barbarismes flagrants, greus problemes de puntuació...
- Es restarà mig punt si conté menys errors greus (fins a quatre o cinc) o si els que hi ha no es consideren tan greus (dièresis, determinats usos dels relatius i dels pronoms febles, construccions dubtoses...). La suma de pocs errors greus i d'alguns errors lleus es penalitzarà amb un punt.
- Si els errors fossin molt greus o quantiosos, o impliquessin dificultats greus de comprensió, la reducció de la nota global podria arribar als dos punts.
- No es restarà de la puntuació si s'adverteixen errors atribuïbles a lapsus o per la presència de pocs errors lleus.
- Quan s'apliqui una reducció de la nota per alguns dels motius indicats, s'assenyalarà en l'espai destinat a tal efecte.

CRITERIS ESPECÍFICS

OPCIÓ A

[Vida privada, de Josep Maria de Sagarra]

1. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat (a raó d'un punt per a cadascun d'ells); és a dir, si explica amb les seves paraules i amb la reflexió pròpia el següent:

- Barcelona és l'escenari de *Vida privada*. La primera part, centrada en l'enfonsament del llinatge dels Lloberola, transcorre bàsicament a l'Eixample, àrea ocupada per la classe benestant barcelonina, inclosa aquella que, com els Lloberola, provenia d'una nissaga rural. En la primera part, ambientada en els anys de l'Exposició universal (i, per tant, en el moment en què s'urbanitzen i es construeixen parts emblemàtiques de la ciutat, com la plaça Catalunya i Montjuïc) s'hi descriuen diversos ambients: les cases de les famílies aristocràtiques barcelonines, com les de la família Lloberola —això és, el pis del carrer Mallorca de Tomàs de Lloberola, que acumula andròmines del passat familiar (és el símbol de la decadència familiar); el pis del carrer Bailén de Frederic Lloberola—, i les de la nova aristocràcia, enriquida ràpidament, com la d'Hortència Portell, lloc d'encontre de l'altra societat barcelonina. També s'hi descriu els ambients nocturns, dels espectacles eròtics del Paral·lel i de la prostitució del districte cinquè, un tema que ocuparà bona part de la trama de la novel·la. La Rambla és l'espai interclassista, on s'hi barregen les classes sense distincions. La segona part de la novel·la discórrer el 1932 i se centra en la tercera generació de la família Lloberola, que representen la dissolució de la nissaga i dels seus valors, la qual cosa es manifesta en l'assumpció passiva de certes formes de vida modernes (en aquest sentit, Maria Lluïsa passa l'estiu a Llafranc, un ambient del tot distint del de Barcelona). La Barcelona de la Segona República és dominada per altres grups socials, representats, entre altres, per Agustí Casals, fill de la Barcelona democràtica i menestral, treballadora i estalviadora, que viu, a diferència dels Lloberola, en un pis sense personalitat, és a dir, sense tradició, modern.
- Frederic de Lloberola, d'un tarannà inútil, incapacitat per al treball i *llauna*, tal com el defineix Sagarra, és la darrera generació que se sent orgullosa del seu cognom i de la tradició familiar. Cansat de viure en una Barcelona que no entén i on no pot adaptar-se, es trasllada, quan es proclama la Segona República, a viure al mas familiar, prop de les ruïnes que creu que són les restes del castell on havia viscut, ancestralment, la família. Frederic de Lloberola és la deformació grotesca d'unes formes de vida ja pretèrites: Frederic s'escapa de la Barcelona republicana, cosmopolita, industrial i comercial, cap al món rural original on manté un posar

ridícul de cavaller sense posició, rodejat de masovers que manen més que no pas ell i que militen a ER o a la FAI.

- L'única excepció del llinatge decadent dels Lloberola és una cosina, Pilar de Romaní, que manté una dignitat de classe sense fissures. La mort de Pilar al final de la novel·la, representa la liquidació ja no només d'una nissaga, sinó d'una classe social (la noblesa catalana) i, també, de la Barcelona del segle XIX.

[Vacances pagades, de Pere Quart]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand explica, per separat o conjuntament, com a mínim tres temes presents en el poemari, i és capaç d'il·lustrar-los amb exemples: la història personal, la identitat, la condició humana, la condició social, la religió o el pretext bíblic i la literatura.

[Poeta en Nueva York, de Federico García Lorca]

2. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat. Per la seva complexitat, l'examinand podrà obtenir fins a dos punts si explica i raona el tema del fragment (si només fa esment als temes sense raonar-los obtindrà mig punt per cadascun d'ells), i un punt per les seves explicacions sobre els aspectes estilístics:

- El tema del poema és la mort. S'hi barregen els horrors de la guerra amb les ànimes dels difunts (com al·ludeixen les dues parts del títol), sintetitzades en la figura d'un fill perdut, pel qual el jo poètic plora desesperadament. Al llarg del poema, s'estableix una comparació implícita, a partir de metàfores i símbols, del fill mort amb la passió crística, per la qual el poeta aconsegueix que l'experiència de la pèrdua esdevingui universalitzable. (1,5 punts)
- Pel que fa a l'ús de la metàfora i d'altres recursos estilístics, l'examinand haurà d'assenyalar que l'ús d'aquest recurs és una característica de tota l'obra de Lorca i que a *Poeta en Nueva York* aquest ús està especialment condicionat pel to surrealista de tota l'obra. D'aquesta manera, la metàfora no sempre pot ser traduïda directament a un referent concret sinó que sovint pretén generar sensacions, majoritàriament negatives, difícilment objectivables. Pot assenyalar, per exemple, «pata de gallina», «la niña era un pez», «las anemonas del ofertorio». L'examinand podrà donar interpretacions diverses a les imatges i metàfores que seran valorades sempre que siguin raonades. També es valorarà el comentari de símbols propis de la litúrgia cristiana (la missa, l'ofertori) i de la passió crística, com ara el «pez muerto». (1 punt)
- També haurà d'assenyalar la presència explícita del jo poètic, que pren forma de pare que ha perdut el fill. (0,5 punts)

[Tiempo de silencio, de Luis Martín Santos]

2. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat (a raó d'un punt per a cadascun d'ells) i que són els següents:

- El fragment correspon al monòleg interior de Don Pedro, quan es troba arrestat a les dependències policials. Es valorarà que l'examinand situï els antecedents d'aquest episodi (dies més tard de la mort de la filla de Muecas mentre la intervé improvisadament després que algú li hagués practicat un avortament il·legal, un fet que no denuncia a la policia col·lapsat per la por) i les conseqüències que tindrà per al personatge els trets de caràcter que es deixen veure en aquest fragment: l'apatia, la impossibilitat d'intervenir en la realitat, l'anul·lació de la voluntat com a forma de bloquejar l'angoixa. A causa d'això, tot i que finalment la mare de la morta revela a la policia que Don Pedro no és el culpable del delictes, no s'aturen els esdeveniments funestos: després de veure com assassinaven la seva promesa, com a venjança (anunciada) de la mort de la noia per part d'un pretendent, l'acomiaten del centre d'investigació, abandona la capital, la seva vocació (que és

la seva llibertat) i es trasllada, passiu, a la província a exercir la medicina. És la imatge de l'home alienat per la indiferència.

- Aquest fragment és un monòleg interior. El narrador adopta la veu de la consciència del personatge Don Pedro. L'objectiu és relatar la seqüència de pensaments. També es valorarà que l'examinand faci referència a la complexitat de veus narratives presents en la novel·la (el narrador omniscient, el monòleg, narrador neutral...), i com Martín Santos experimenta amb diverses tradicions narratives per renovar tècnicament la novel·la.
- Des del punt de vista de l'estil, destaca especialment la brevetat de les frases (bona part de les quals són oracions simples), cosa que contrasta amb la fraseologia llatinitzada (complexa, amb profusió de subordinades i amb un lèxic extraordinàriament ric) que domina l'estil de la novel·la. També són abundants les repeticions, tant d'estructures com de paraules o d'idees. L'objectiu d'aquests recursos és crear un estil que s'adeqüi a l'estat psicològic del personatge: l'obsessió i l'angoixa.

OPCIÓ B

[Luces de Bohemia, de Ramón del Valle-Inclán]

- 1.a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand:
  - defineix *esperpent* com el terme amb què Ramón del Valle-Inclán va denominar, a partir de *Luces de Bohemia*, el nou gènere dramàtic que començava amb aquesta obra, i el qual havia manllevat d'una expressió popular amb què es designaven «coses o persones lletges o extravagants, o males obres de teatre»; (0,75 punts)
  - i explica com a mínim tres de les característiques principals de l'estètica de l'esperpent: el deformació grotesca de la realitat, en detriment d'una funció realista de la literatura; el trencament del sistema lògic i de les convencions socials; ús dels recursos humorístics (ironia, paròdia, sàtira); la vinculació de l'argument a la realitat històrica, que és la que se sotmet a deformació; la voluntat de denúncia de la condició tràgica de l'home i de la realitat nacional; el sentit ètic de literatura; la plasticitat lingüística (combinació d'estrangerismes, mots popular i d'argot, cultismes, dialectalisme), etc. (2,25 punts)

[Nada, de Carmen Laforet]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat (a raó d'un punt i mig per a cadascun d'ells) i que són els següents:
  - L'espai narratiu de la novel·la es divideix en dos grans entorns: l'interior i l'exterior. L'atmosfera d'Aribau és asfixiant i insana: la casa és tancada, poc ventilada i plena de rampoines i mobles vells que s'acumulen, bruts i polsosos, sense cap utilitat. La degradació de la casa és el correlat objectiu de la degradació de la família petitburguesa barcelonesa, destruïda per la guerra, l'odi i la follia: l'àvia és tractada com si fos una dement; els dos germans, Juan i Roman, s'odien entre ells i menyspreen a Angustias, la qual no tolera a Gloria, a qui Roman provoca i Juan, maltracta. En aquest context, la cambra-conservatori de Roman, situat a les golfes de la casa, és el refugi de l'artista polifacètic des d'on creu controlar, com si fos un demiürg malvat, els destins de la família. La casa d'Aribau evoca la claustrofòbia pròpia de les històries de terror. Per contrast, hi ha altres espais interiors que representen tot just el contrari: és el cas de la casa dels Pons, una família adinerada, que representa el luxe de les classes més afavorides de la ciutat; l'estudi dels pseudoboemis del carrer de Moncada, on es reuneixen el joves més creatius i esnobs de la Universitat; o la Universitat, que és l'indret on Andrea fa les primeres amistats.
  - Els espais oberts, en canvi, corresponen, sobretot, a ambients urbans. Barcelona és, de fet, més que l'escenari de la novel·la una de les protagonistes. Barcelona hi és

descrita com una ciutat derrotada, en què els estralls de la guerra es deixen sentit a cada pas: la fam, els pidolaires, la repressió dels ciutadans. Això no obstant, la Barcelona per on deambula Andrea, fora de la incursió nocturna pel barri xinès (quan surt a buscar l'oncle Juan), es mou per l'Eixample, un barri burgès, lluny dels barris de conflictivitat social. Malgrat tot, els carrers de la Barcelona de la immediata postguerra són per a Andrea una forma d'alliberament, de deixar enrere les pressions familiars, la grisor del pis d'Aribau i la mesquinesa dels que hi viuen.

[Terra baixa, d'Àngel Guimerà]

2. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat (a raó d'un punt per a cadascun d'ells) i que són els següents:

- El fragment correspon a la darrera escena de *Terra baixa*. L'hereu d'una gran propietat rural que es troba arruïnat, Sebastià, casa amb la seva amistançada, Marta, amb un pastor, Manelic, a fi de poder contreure matrimoni amb una pubilla rica que li haurà de les resoldre els greus problemes econòmics. Manelic, però, es va adonant de la situació, fins a matar el cacic (aquí anomenat, simbòlicament, *llop*) i tornar a les muntanyes, on s'endurà Marta.
- Manelic es refereix a Sebastià a qui acaba de matar i a qui compara amb un llop. Manelic s'havia criat entre animals: és pastor de xais, amb els quals es relaciona des del punt de vista simbòlic per la seva condició d'ésser innocent, especialment quan entra en contacte amb la societat, que l'assetja i l'oprimeix. Sebastià el tracta de bestiola. Manelic havia explicat a Marta que, a les muntanyes, havia matat un llop amb les seves mans. A la plana, el llop és Sebastià, que l'ha usat per ocultar la seva relació amb Marta. Al final de l'obra, Manelic capgira la situació. Com ha escrit Joan Prats: «l'home totxo, babau, seleccionat per fer un paper de llanut [...] trasmuda la situació, es torna home, esdevé el nou amo, des d'aquest rol, es permet rebaixar l'amo a la figura de llop (lladre d'ovelles) i convertir-lo després en llop mort».
- Marta comença l'obra com una dona objecte (concupina de Sebastià), sense voluntat, desposseïda i desclassada. L'amor desinteressat de Manelic, una experiència excepcional per a ella, la converteix en una persona capaç d'enfrontar-se amb l'hereu, totpoderós i dèspota. És la conquesta de la voluntat. Manelic, en canvi, comença essent l'encarnació del mite del bon salvatge (pur, solitari, innocent i primitiu) i es transforma, per contacte amb la civilització, en una consciència revoltada en contra de les perversions de l'home entès com a animal social. Com havia interpretat Josep Curet, pot ser entès com «un símbol de santa rebel·lia i de suprema alliberament en un cant de revolta contra la tirania».

[Josafat, de Prudenci Bertrana]

2. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat (a raó d'un punt per a cadascun d'ells) i que són els següents:

- Josafat és un pagès obsedit que cerca de resoldre el fracàs en la realització del seu ideal de sacerdoti a través d'un servilisme cec a l'Església. És un personatge primitiu que no comprèn la dualitat humana. En el seu clos, no hi ha lloc per a la luxúria i es migra entre dues possibilitats: la prostitució (que accepta perquè culpabilitza la dona) i la sensualitat lliure i natural, contra la qual s'oposa l'ordre eclesiàstic.
- La civilització imposa que la bondat natural sigui mediatitzada per la religió. La idea del pecat. L'assassinat de Fineta és entès per Josafat com un sacrifici ritual d'autopurificació i, doncs, d'alliberament dels sistemes que l'empresonen (la follia).
- El paper de la dona en la novel·la: recreació del mite literari de la bella i la bèstia. Pepona i Fineta. Prostitució i pecat. Vici i luxúria.